

DIŞ POLİTİKA ANA ARAÇSALI OLARAK DİPLOMATİK İSTİHBARAT

Ferit Temur

Dış Politika Uzmanı

DIŞ POLİTİKA ANA ARAÇSALI OLARAK DİPLOMATİK İSTİHBARAT

Ferit TEMUR
Dış Politika Uzmanı

Giriş

Soğuk Savaş sonrası uygulayım bilim alanında ortaya çıkan ufuk ötesi yeniliklerin uluslararası iletişim ve ulaşımında yol açtığı değişiklikler, devletlerarası ilişkilerin yürütülüş biçimini saptayan temel siyasa olan dış politikanın işlevine de etki etmiştir. Bir yandan ABD'nin rakibi Sovyetler Birliği'nin yıkılmasıyla lehine beliren tek kutuplu dünya düzeni gizilini küresel düzleme yayma ve egemenleştirme jeo-stratejisi izlemesinin, diğer yandan Rusya, Çin, İngiltere, Hindistan, İran gibi oyuncular tarafından bunun önlenmesi amacıyla geliştirilen ve yürütülen bir dizi açık ve örtülü jeopolitik hamlelerin çatışmasının uluslararası ilişkilerde yarattığı karmaşa ortamında başarılı bir dış politikanın saptanma ve uygulanışı zorlaşmıştır. Bölgesel ve küresel düzeyde yüksek risk ve fırsatların iç içe geçtiği çok değişkenli ve bilinmeyenli bir denklemi andıran böylesi bir uluslararası ilişkiler ortamında geliştirilen ve uygulanan dış politikanın ana araçsalı olan **diplomatik istihbarat** konusu ise bilimsel açıdan çalışılmaya gereksinim duyulan stratejik önemli bir alan olarak ortada durmaktadır. Nitekim bu çalışma uluslararası ilişkiler alanının bir alt disiplini olarak henüz yeterince işlenmemiş olan diplomatik istihbarat konusunda literatüre temel düzeyli mütevazı bir katkıda bulunma amacıyla kaleme alınmıştır.

1. Diplomatik İstihbarat Kavramı

Çağdaş dönem istihbarat tarihinin iki başat aktörü olan Anglosakson ekolünde “diplomatic intelligence”, Rus ekolünde ise “diplomaticheskiye razvedka” (дипломатическая разведка) kavramsalıyla adlandırılan **diplomatik istihbarat**, adından da anlaşılacağı üzere **diplomasi** ve **istihbarat** sözcüklerinin birleşiminden meydana gelmektedir. Diplomasi, bir devletin dış politikasının yabancı devlet ve halklarına yönelik barışçıl iletişim araçlarıyla söylem ve eylem bütünlüğü çerçevesinde uygulanış sanatıdır. İstihbarat ise bir devletin yönetsel karar alma ve dış politika yapım düzeneğine katkı sunmak amacıyla yabancı ülke, küme ya da bireylere ilişkin gereksinim duyulan bilgilerin açık ve gizli yollardan toplanması, işlenmesi, çözümlenmesi ve gerekirse bu doğrultuda örtülü faaliyetlerin yürütülmesi yöntemidir.

Diplomatik istihbaratı oluşturan bu iki ana kavramın salt tanımlarında da vurgulandığı üzere iki meslek dalı doğrudan *dış politikanın* uzantısıdır. Bu bakımdan diplomatik

istihbaratın kuramsal boyutunu doğru kavramak için öncelikle dış politikanın kavramsal ve işlevsel boyutunu anlamak gerekir. Başarılı bir *dış politika*, o ülkenin **jeopolitik**, **jeo-ekonomik** ve **jeo-kültürel kodlarına** dayalı ulusal çıkarlarını temel alan **büyük stratejisine** ya da **yüksek siyasasına** uyarlanmış kavramsallaştırma, kurumsal yapılanma ve uygulama düzeneği çerçevesinde hareket eden birikim ve deneyim sahibi uzman kadroların siyasa üstü yaklaşımı ve ortak stratejik aklıyla yürütülür. Bu bağlamda *dış politika yapım süreci* de o ülkenin kavramsal, kurumsal ve uygulamalı kapasitesine uygun olarak kısa, orta ve uzun vadeli stratejik hedeflerin saptanmasını, bu hedeflere giden süreçte ortaya çıkabilecek bölgesel ve küresel düzeyli sosyo-ekonomik, siyasi ve güvenlik sınamalarının öngörülmesini ve bunlara karşı önalıcı önlemleri de içeren geniş kapsamlı bir işlevsel düzenektir.

Yönetmelik tarafından koyulan ulusal hedeflerin gerçekleştirilmesi ve olası sınamaların zamanlıca giderilmesi açısından son derece profesyonel ve kusursuz çalışması gereken bu dış politika çarkının ana dişlisi konumunda olan diplomatik istihbarat da bu süreçte kilit bir role sahiptir. Buradan hareketle diplomatik istihbaratın en yalın tanımını, ***bir devlet tarafından başka devletlerin sınırları içerisinde yerleşik olan büyükelçilik, daimî temsilcilik ve/veya başkonsolosluk gibi diplomatik temsilcilikleri aracılığıyla yürütülen dış istihbarat faaliyeti*** olarak yapmak mümkündür. Bu kapsamda diplomatik istihbaratın genel uygulamalı özelliklerine yer vererek, devletlerarası ilişkilerde yaşanan dönüşüm ve değişimler ekseninde işlerlik kazanan uygulamalı boyutu itibarıyla mesleki ve örtülü olmak üzere iki alt başlık altında işlemek doğru olacaktır.

2. Diplomatik İstihbaratın Yasal Dayanağı

Tarihsel bakımdan diplomatik istihbaratın kökeninin çok eskilere dayandığı bilinen bir olgudur. Çağdaş “devlet” aygıtının ortaya çıkışından çok önceki dönemlerde ilişki içerisindeki topluluklar / budun / uluslar arasında belirli konuların görüşülmesi için karşılıklı temsilciler gönderilmiş ve bu kişilere “elçi” sıfatı verilerek sıradan gezginlerden farklı olarak bazı ayrıcalıklar tanınmıştır. Eski dönemlerde genellikle belirli bir soruna çözüm bulmak amacıyla gönderilen elçiler, işleri bitince temsil ettikleri topluluğa / buduna / ulusa geri dönerlerdi. Bu elçilerin çoğunun, günümüzdeki meslektaşlarından pek fark olmaksızın, temsil ettikleri topluluğun / budunun / ulusun yararına olacak şekilde bulundukları yerde sosyal, ekonomik, siyasal ve askeri alanlarda gözlem ve araştırma yaptıkları, özel görüşmeler gerçekleştirdikleri, dahası gizli nitelikli bilgi ve belgeleri elde etmeye çalıştıkları günümüze ulaşan vakayiname ve tarih eserlerinden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, çağdaş uluslararası ilişkilerde geçerli olan diplomasi ve kurumsal yapılarının ortaya çıkışı 1400’lü yıllara dayanmaktadır. Bu tarihlerde ülkeler arasında sürekli elçiler bulundurma gereksinimi doğmuş ve diplomaside yapısal değişim ve gelişmelerin önü açılmıştır. Bu anlamda diplomasi tarihçileri Venedik Cumhuriyeti’nin başka ülkelerde daimî elçilikler açan ilk devlet olduğunu ifade etmektedirler.

Geçen yüzlerce yıllık deneyim sonucunda günümüz devletlerarası diplomatik ilişkilerinin yasal altyapısı, 2 Mart - 14 Nisan 1961 tarihleri arasında Avusturya'nın Viyana şehrinde düzenlenen Birleşmiş Milletler Diplomatik İlişki ve Dokunulmazlıklar Konferansı kapsamında ele alınan ve 18 Nisan 1961 tarihinde kabul edilen “Diplomatik İlişkiler Hakkındaki Viyana Sözleşmesi” (Vienna Convention on Diplomatic Relations) ile oluşturulmuştur. Nitekim diplomatik istihbaratın da yasal kapsam ve sınırları işbu Viyana Sözleşmesi ile belirlenmiş olup, özellikle 3. maddesinde işlevselliği şu şekilde tanımlanmıştır:

“3. 1. Bir diplomatik misyonun görevleri, diğerleri meyanında, şunları da kapsar:

- a) Gönderen Devleti kabul eden Devlette temsil etmek;
- b) Kabul eden Devlette, uluslararası hukukun müsaade ettiği sınırlar içinde gönderen Devletin ve vatandaşlarının çıkarlarını korumak;
- c) Kabul eden Devlet Hükümeti ile müzakereler yapmak;
- d) Bütün yasal imkânlarla kabul eden Devletin durumunu ve gelişmelerini tespit etmek ve bunlar hakkında gönderen Devlet Hükümetine bilgi vermek;
- e) Gönderen Devlet ile kabul eden Devlet arasında dostane ilişkileri ilerletmek ve ekonomik, kültürel ve bilimsel ilişkilerini geliştirmek.”

Bu suretle bir devletin başka devletlerin sınırları içerisinde yerleşik olan büyükelçilik veya daimî temsilcilik gibi temsilciliklerine **diplomatik misyon**, buraya görevli gönderilen **diplomatik pasaport** sahibi memuruna, derecesi fark etmeksizin, **diplomatik ajan** statüsü verilmiştir. Viyana Sözleşmesi'nin ilgili hükümleri uyarınca büyükelçilik ya da daimî temsilcilik düzeyindeki diplomatik misyona **en üst amir** / **misyon şefi** olarak atanan **Büyükelçi** için göreve başlamadan önce gönderen devlet tarafından, ev sahibi devletten **agreman** denilen ön onay alınır. Agremanı alınan Büyükelçi, temsil ettiği devletin en üst makam yetkilisinin (Devlet Başkanı, Cumhurbaşkanı, Kral vb) imzasını taşıyan bir **güven mektubunu**, görev yapacağı devletin en üst makam yetkilisine (Devlet Başkanı, Cumhurbaşkanı, Kral vb) düzenlenen özel bir törenle arz ederek göreve başlamış olur. Büyükelçi dışında bir devlet tarafından yurtdışındaki diplomatik misyonuna atanan diplomatik personel için de görevli bulunacağı devlete diplomatik nota yoluyla ön bildirimde bulunulur. Eğer kabul edecek devlet tarafından gönderilmesi düşünülen bu diplomatik personele yönelik herhangi bir itiraz gelmezse, bu diplomatik personel atama tarihinde diplomatik misyonda görevine başlar. Ardından kabul eden devletin dışişleri bakanlığına nota yoluyla başvurularak o ülke nezdinde **akredite** olur ve **diplomatik personel kartı** verilir. Böylece bu diplomatik personel bağlı olduğu diplomatik misyon üzerine, ev sahibi devletin dışişleri bakanlığının protokol işlerinden sorumlu genel müdürlüğünce misyonlar arasında alfabetik sıra gözetilerek yayımlanan **diplomatik listeye** eklenir. Bu yasal statü, büyükelçiliğe ya da daimî temsilciliğe, gönderici ülkenin dışişleri bakanlığına ek olarak diplomatik pasaport verilerek atanan askeri, istihbari, ticari, kültür, eğitim, basın,

din vb. her türlü kurum temsilcisine de verilir. Sonuç olarak bir diplomatik misyonda görevli olan tüm diplomatik ajanlara ve varsa eş ve çocuklarına **diplomatik dokunulmazlıklar** tanınır. Buna göre diplomatik ajan statüsünde görevli bir yabancı devlet temsilcisine yargı ve vergi bağışıklığı, haberleşme ve ulaşım özgürlüğü gibi geniş yetkiler sağlanır. Eğer bu diplomatik ajanın görev yaptığı ülkenin yasalarına aykırı eylemi o ülkenin ilgili makamlarınca tespit edilirse, bu diplomat yukarıda belirtilen diplomatik dokunulmazlıklar kapsamında ceza muafiyetine sahip olduğu için ya gönderen devletten bu görevlisinin diplomatik statüsünün kaldırılması istenir ya da gönderen devletin buna olur vermemesi durumunda veya hiç oluruna başvurulmaksızın görev yaptığı ülke tarafından bu diplomatik personel *istenmeyen kişi* (persona non grata) ilan edilir.

Büyükelçilik ya da daimî temsilcilik dışında **diplomatik istihbarat** faaliyetlerinin yürütüldüğü başkonsolosluk düzeyindeki diplomatik temsilciliklerin ve burada görevli personelin yasal statüsü ve hakları ise 24 Nisan 1963 tarihli “Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi” (Vienna Convention on Consular Relations) ile belirlenmiştir. Buna göre başkonsolosluk olarak adlandırılan temsilciliğe atanan en kıdemli diplomatik personel olan *birinci sınıf başkonsolos* veya *başkonsolos*, uluslararası hukuk açısından *konsolosluk şefi* olarak tanımlanır. Gönderen devlet konsolosluk şefi için düzenlenen ve adını, soyadını, sınıfını, konsolosluk görev çevresini ve konsolosluğun bulunduğu yeri gösteren atama belgesini diplomatik nota yoluyla görev yapacağı ülkenin dışişleri bakanlığına bildirir. Kabul edecek devlet, bu konsolosluk şefinin atamasını reddetmezse, ona **buyrultu** denilen onayı vererek resmi görevine başlamasını sağlar. Benzer şekilde *konsolosluk şefinin* dışında gönderici devlet tarafından başkonsolosluğa atanan diğer diplomatik pasaport sahibi memuru için, derecesi fark etmeksizin, **konsolosluk ajanı** tanımı getirilmiştir. Konsolosluk şefi dahil tüm konsolosluk ajanlarının bağlı olduğu uluslararası hukuki düzenleme 1963 tarihli “Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi” olması nedeniyle büyükelçilik ya da daimî temsilcilik görevlisi diplomatik ajanlara kıyasla diplomatik bağışıklıkları daha zayıf olup, her ülkenin ulusal yasalarına, devlet kültürüne ve ikili siyasi ilişkilerine bağlı olarak bu durum değişiklik gösterebilmektedir.

3. Kuramsal Çerçeve ve Faaliyet Kapsamı

Dış politikanın ana araçsalı olarak ulusal stratejik hedef ve öncelikler doğrultusunda yürütülen diplomatik istihbaratın temel faaliyet alanları şu şekilde özetlenebilir:

- Görev yapılan ülkenin genel devlet yapısını ve kurumların işleyişini mercek altına almak; önde gelen devlet yöneticileri ve yakın ilişkileri hakkında araştırma yapmak, profil analizini çıkarmak ve zaaflarını belirlemek; tüm önde gelen veya gizil sahibi muhalif unsurları ve oluşumları belirlemek ve takip etmek; dış politika karar düzeneğini, yapım sürecinde rol oynayan etkenleri, uygulandığını ve diğer ülkelerle ilişkilerini saptamak ve izlemek (siyasi istihbarat),

- Görev yapılan ülkenin genel ekonomik durumunu, yeraltı ve yerüstü kaynaklarını, finans ve bankacılık sistemini, enerji, ulaşım, iletişim, sivil ve askeri sanayi gibi stratejik sektörleri ve bu sektörlerde faaliyet gösteren kamu ve özel şirketlerin yapısını, işleyişini ve zaafalarını araştırmak; ekonomik çıkar ve baskı kümelerini ve ilişki ağlarını belirlemek ve çalışmalarını yakından izlemek; kendi ülkesi / ulusal şirketleri için her türlü ticari fırsat ve sınamaları tespit etmek ve Merkeze bildirmek (ekonomik istihbarat),
- Görev yapılan ülkenin genel toplumsal yapısını, psikolojisini, inanç, etnik ve dilsel farklılıklarını, halkın siyasal eğilimlerini, devlet yönetimi ve kurumlarına dair algılarını, eğitim ve kültür düzeyini, gelir dağılımındaki paylama oranlarını ve yaşam kalitelerini derinlemesine araştırmak ve yakından izlemek (sosyal istihbarat),
- Görev yapılan ülkedeki sivil ve askeri amaçlı her türlü teknolojik çalışmayı, bunları gerçekleştiren kurum ve kuruluşları yakından izlemek ve yazanaklaştırmak (ilmi ve teknik istihbarat),
- Görev yapılan ülkenin genel askeri kapasitesini, ordusunun ve savunma sanayisinin durumunu, savaş hazırlıklarını ve tatbikatlarını, teknik altyapısını, kaynaklarını ve kırılganlıklarını araştırmak ve yakından izlemek (askeri istihbarat),
- Görev yapılan ülke kamuoyunun önde gelen kitle iletişim araçlarını, etkin çalışanlarının profil analizini, ilişki ağını ve karar alma düzeneğine etki gücünü belirleme; gönderen devletin dış politika çıkarları doğrultusunda kamuoyu oluşturma, siyasal ve/veya ticari projelerinin tanıtımı ve ihale kazanma süreçleri için lobicilik yapma amacıyla yakın ilişki kurmak (nüfuz istihbaratı),
- Bağlı olunan yönetsel erkini temsil eden devlet başkanı, başbakan, dışişleri bakanı gibi üst düzey yetkililer tarafından istenen özel bir konu hakkında bilgi toplamak ve yazanak sunmak (özel istihbarat).

Bu çerçevede yürütülen diplomatik istihbarat çalışmaları kapsamında elde edilen bilgiler ve ilk yerel analizi yazanak haline getirilir ve kapsam, içerik ve gizlilik derecesine göre Merkezin ilgili birimine/birimlerine şifreli iletişim ya da diplomatik kurye yoluyla gönderilir. Toplanan diplomatik istihbaratın Merkeze iletim zamandizini genellikle günlük, haftalık, aylık, 3 aylık, 6 aylık ya da yıllık yazanaklama şeklindedir. Olağanüstü bir sorunsal ya da gelişme durumunda bu yazanaklama işlemi saat başı da olabilir. Hemen belirtmek gerekir ki edinilen bu bilgilerin yazımı ve şifrelenmesi diplomatik misyon içerisindeki *korunaklı oda* (strong room) denilen, bazı özel yalıtımsal önlemlerle fiziksel tasarımı yapılmış ve dış iletişime kapatılmış, gizli bilgiye erişim yetki belge (crypto clearance) sahibi diplomatik personelin sadece giriş-çıkışına izin verilen yüksek korunaklı bir odada *haberleşmeci* (cipher clerk) görevlisiyle birlikte yapılır. Bu bakımdan diplomatik

misyonlar ile merkez arasındaki gizli iletişimi sağlamaya yarayan şifreleme sisteminin, bulunulan ülke iç güvenlik teşkilatının karşı çaşıtlık (counter-espionage) birimi tarafından çözümlenmemesi ve eline geçmemesi hayati öneme sahiptir. O nedenle ulusal güvenliğine önem veren ülkeler, dış misyonlarında diğer diplomatik personele kıyasla çok daha fazla gizli bilgiye erişimi olan haberleşmeci personelinin bulunduğu ülkedeki mesai dışı zamanına, konaklamasına ve ulaşımına güvenlik önemleri yönünden ayrı bir titizlik gösterir. Nitekim Sovyetler Birliği'nin Ottawa Büyükelçiliği'nde yerleşik Rus askeri istihbaratı GRU biriminin (legal rezidenturasının), "haberleşme şubesine" 1943 yılında müdürü olarak atanan haberleşmeci (шифровальщик) İgor Sergeyeviç Guzenko'nun 1945 yılında Kanada makamlarına gizlice iltica ederek GRU'nun gizli yazışma sistemi, Kanada ve Kuzey Amerika bölgesindeki gizli faaliyetleri ve devşirdiği çaşıtlarına / bilgi kaynaklarına dair "çok gizli" nitelikli bilgi ve belgeleri sızdırması, istihbarat tarihinin en ünlü olaylarından biridir.

Buraya kadar kuramsal çerçevede ana kapsamı ifade edilen diplomatik istihbarat, uygulama evresinde kullanılan yöntem ve hedeflenen sonuçlar bakımından mesleki ve örtülü olarak iki alt başlığa ayrılır.

3.1.Mesleki Diplomatik İstihbarat

Olağan anlamda **mesleki diplomatik istihbarat**, bir devletin dışişleri bakanlığı bünyesinde çalışan diplomatik kariyer memurlarınca yurtdışı temsilciliklerindeki görev süresi boyunca ve yasal sınırlar içerisinde yürütülen birincil faaliyetlerine denir. Gelişmiş ülkelerin diplomatik misyonlarında bu faaliyetlerin daha verimli yürütülmesi için şubeleşmeye gidilmiştir. Örneğin; "ikili siyasi ilişkiler şubesi", "ikili ekonomik ilişkiler şubesi", "ikili güvenlik ilişkileri şubesi", "ikili enerji ilişkileri şubesi", "ikili kültürel ilişkiler şubesi", "ikili eğitim ve din işleri şubesi", "çok taraflı işbirliği şubesi" gibi. Her bir şubenin başında müdür (head of section) konumunda en az orta kıdemli bir diplomat bulunur ve diğer diplomatik personeller arasında uzmanlıklarına göre konu paylaşımları yapılarak uygun olan şubelerde görevlendirilirler.

Mesleki diplomatik istihbarat açısından yukarıda anlatılan faaliyet kapsamlarından siyasi, ekonomik, sosyal ve nüfuz istihbarat sınıflandırması birincil, Merkezin istemine göre ilmi ve teknik, askeri ve diğer özel istihbarat ise tikel ilgi alanlarıdır. Bu temel anlayışa ve sınıflandırmaya dayanarak yürütülen mesleki diplomatik istihbarat için başvuru yöntemleri ve hareket alanlarını kısaca şöyle ayrıntılandırmak mümkündür:

- Görev yapılan ülkenin ilgili kamu kurumlarındaki resmi görevliler ile yapılan görüşmeler ve toplantılarda Merkezi ilgilendiren konuları açığa kavuşturma ve edinilen bilgileri yazanaklama,
- Görev yapılan ülkede çalışma alanında faaliyet gösteren herhangi bir kamu kurumu, sivil toplum kuruluşu, özel şirket ya da önde gelen bir kişi tarafından

düzenlenen çeşitli etkinliklere, resepsiyonlara, gecelere vb. katılarak Merkezi ilgilendiren konularda ortamda bulunan ve faydalı görülen kişilerle görüş alış-verişinde bulunma ve bunları yazanaklama,

- Görev yapılan ülkenin düşünce kuruluşları, araştırma merkezleri ve üniversite gibi kuruluşlarca düzenlenen toplantılara, çalıştaylara katılma ya da bu gibi kuruluşlarla birlikte bu tür etkinlikleri düzenleme, konuşulanları not tutma, buralarda çalışan/konuşma yapan ve birikimine güvenilen uzmanlar ile bire bir görüşmeler yapma ve edinilen bilgileri yazanaklama,
- Görev yapılan ülkenin siyasal erkine yakın ve muhalif kitle iletişim araçlarının etkin çalışanları ile görüşmeler gerçekleştirme ve fikir alış-verişinde bulunarak edinilen faydalı bilgileri yazanaklama,
- Görev yapılan ülkenin farklı bölgelerine/illerine yolculuk etme ve burada gözlem yapma, yerel unsurlar ile görüşmeler gerçekleştirme ve bunları yazanaklama,
- Görev yapılan ülkede faaliyet gösteren ve belirli somut nedenlerden ötürü bu ülke ve bölgesel denklem açısından önemsenen diğer yabancı devletlerin diplomatik misyonlarının çalışmalarını izleme, burada görevli diplomatik personel/personellerle görüşmeler gerçekleştirme ve bilgi almaya çalışma,
- Bağlı olunan yönetsel erkini temsil eden devlet başkanı, başbakan, dışişleri bakanı gibi üst düzey yetkililer tarafından istenen özel bir konu kapsamında görev yapılan ülkedeki gerekli kişi/kişiler ile görüşme ve edinilen bilgileri yazanaklama,
- Görev yapılan ülkede varsa kendi ülke vatandaşlarının genel durumlarını, faaliyet alanlarını, kopuntu topluluk olma gizillerini ve sorunlarını belirleme.

Genel anlamda böylesi bir çalışma konsepti bulunan mesleki diplomatik istihbaratın gereğince yerine getirilmesi ve başarılı sonuçlar vermesinin başat koşulu, onu gerçekleştiren diplomatın/diplomatların görev yapılan ülkede devimsel çalışarak etkin, yaygın ve sürdürülebilir bir ilişki ağı kurmasına dayanmaktadır. Çünkü gereksinim duyulan bilginin toplanması sürecinin temel yapı taşı bilgi kaynağıdır. Dolayısıyla işinin uzmanı bir diplomatın görev yaptığı ülkedeki profesyonel ilişki ağının genişliği, çeşitliliği ve niteliği gerekli olan bilgi kaynağının da altyapısını oluşturur.

3.2.Örtülü Diplomatik İstihbarat

Olağan anlamda **örtülü diplomatik istihbarat**, bir devletin dış istihbarat faaliyetlerinden sorumlu istihbarat teşkilatı bünyesinde çalışan *istihbaratçıları* tarafından yurtdışındaki temsilciliklerde “diplomat” kisvesine bürünülerek gizlilik içerisinde yürütülen yasadışı faaliyetlere denir. Anglosakson ekolünde diplomatik bir misyon içerisinde bulunan

istihbarat birimine “istasyon” anlamında **station** ve başında bulunan kıdemli istihbaratçıya “istasyon amiri” anlamında **chief of station**, Rus ekolünde ise buna “yasal ikamet” anlamında **legalnaya rezidentura** (легальная резидентура) ve başında bulunan kıdemli istihbaratçıya “baş sakın” anlamında **glavny rezident** (главный резидент) denir. Genellikle dış istihbarat faaliyeti yürüten her ülkenin istihbarat teşkilatının yurtdışındaki belirli diplomatik misyonlarda resmi temsilcisi olur ve bu personeli evsahibi devletin ilgili güvenlik kurumları nezdinde açık kimliğiyle tanıtmayı (accreditation) seçer. Diplomatik temsilcilikte genelde sayıları en az 1 olan bu açıkça tanıtılmış istihbarat temsilcilerinin ana görevi evsahibi devletin ilgili güvenlik kurumlarıyla olan resmi ilişki ve görüşmelerin sağlanmasıdır. Buna karşın aynı diplomatik misyonda açık istihbaratçı kimliğini gizleyerek “diplomatik personel” sıfatıyla çalışan başka “istihbaratçı/lar” da olabilmektedir. Diplomatik kisveyi kullanarak çalışmalarını yapan bu tür “istihbaratçıya” Anglosakson ekolünde “saha memuru” anlamında **case officer**; Rusya Dış İstihbarat Servisi (SVR: Slujba Vneşney Razvedki) meslek dilinde de “çatıda yaşayan” anlamında **krişevik** (крышевик) terimi kullanılır.

Örtülü diplomatik istihbarat faaliyetleri, bir devletin dış istihbarat konsept ve yapılanmasına bağlı olarak kendi içerisinde sivil ve askeri olmak üzere ikiye ayrılabilir ki bölgesel ve küresel hedefleri olan belirli ülkelerin dış sivil istihbarat ile dış askeri istihbarat kuruluşlarının ayrı birer kurumsal yapılanmaya sahip olduğu bilinir. Rusya Federasyonu’nun dış sivil istihbaratı SVR (Slujba Vneşney Razvedki) ve dış askeri istihbaratı GRU (Glavnoye Razvedivatelnoye Upravleniye), ABD’nin dış sivil istihbaratı CIA (Central Intelligence Agency) ve dış askeri istihbaratı DIA (Defense Intelligence Agency), İsrail’in dış sivil istihbaratı MOSSAD (Central Institute for Intelligence and Special Operations) ve dış askeri istihbaratı AMAN (Military Intelligence Directorate) bu uygulamaya örnektir.

Her ne kadar bu çalışmanın 3. bölümünde genel çerçevesi çizilen diplomatik istihbaratın faaliyet kapsamı doğrultusunda yürütülse de örtülü diplomatik istihbarat, mesleki diplomatik istihbarattan çalışma yöntemleri yönünden ayrılır. Temeli yasadışılığa ve gizliliğe dayanan örtülü diplomatik istihbaratın uygulanış sürecinde izlenen yol ve yöntemler bütünüyle profesyonellik gerektirmekte olup, çalışma konsepti şu ana hatlarıyla özetlenebilir:

- Görev yapılan ülkede kendisinden önce kurulan ve diplomatik misyonda yerleşik “istasyona” bağlı olan *çaşıtlık ağının* (spy network) ya da *çaşıtlık halkasının* (spy ring) *yöneticiliğini* (controller), bu ağa yapışık ya da ayrık bir *çaşıtın* (spy) / **bilgi kaynağının** (informant) *yürütücülüğünü* (handler) yapmak; gizli iletişim yoluyla önceden kararlaştırılan belirli yer ve zamanlarda bu ağın/halkanın üyesi/üyeleri ya da ayrık bilgi kaynağı ile gizlice görüşerek paylaşılan/sızdırılan bilgi ve belgeleri Merkeze iletmek,
- Merkez tarafından istenilen bilgileri elde etmek için görev yapılan ülkenin stratejik kuruluşlarına sızacak “bilgi kaynaklarını” devşirmek,

- Merkezin yönergesi doğrultusunda görev yapılan ülke vatandaşlarından oluşan ve oranın yönetsel erkine yakın belirli bir siyasi, ekonomik, etnik ya da dini kümeye sızacak “bilgi kaynaklarını” devşirmek,
- Görev yapılan ülkede diğer örtülü faaliyet ve/veya operasyonları perdelemek amacıyla bu devletin “karşı çaşıtlıktan” sorumlu güvenlik kurumunun odağını dağıtacak **yemleme** faaliyetlerini gerçekleştirmek,
- Kendi devletinin ulusal güvenlik tehdit algısına takılan ve görev yapılan ülkede “gurbetçi” olarak yaşayan belirli bir kişi ya da kümeyi izlemek, gereksinim durumunda bu kişi ya da kümeye yakın “bilgi kaynağını/kaynaklarını” devşirmek,
- Merkezin yönergesi doğrultusunda görev yapılan ülkede bulunan ve geliştirilen bilimsel bir çalışma, sanayi ürünü ya da projeyi ele geçirmek,
- Görev yapılan ülkenin sivil/askeri güvenlik kurum ve kuruluşlarının güncel yapısı ve işleyişi, çalışma koşulları, görevlilerinin memnuniyet düzeyi, kurumsal ve bireysel zaaf noktaları hakkında araştırma yapmak ve bilgi toplamak; kendi devletinden ya da kendi devleti için stratejik önemdeki diğer bir ülkeden/bölgeden/uluslararası kuruluştan sorumlu birimde/birimlerde çalışan karşı ülke istihbaratçılarını/askerlerini saptamak ve devşirmeye çalışmak,
- Görev yapılan ülkenin genel siyasi ve kültürel yapısının derinlemesine analizini yaparak buranın “sistemine” nüfuz edecek insan kaynağının yetiştirilmesi, yerleştirilmesi ve kariyerinde yükselmesi için stratejik planlama ve altyapı çalışmalarını geliştirmek,
- Görev yapılan ülkede eğitim gören/bilimsel çalışma yapan kendi ülke vatandaşlarının buranın istihbarat teşkilatı tarafından devşirilmemesi için onların durumunu yakından izlemek ve önleyici çalışmalar yürütmek,
- Merkezin yönergesi doğrultusunda stratejik bir amaç kapsamında görev yapılan ülkenin istihbarat teşkilatına *çift taraflı çaşıt* (double agent) olarak yaşanmak,
- Görev yapılan ülkenin üst yöneticilerinin varsa yolsuzluk, rüşvet, ihaleye fesat karıştırma, vergi kaçakçılığı ve kara para aklama gibi yasadışı işlerini izleme, bilgi ve belge toplayarak dosya oluşturma ve bu yöneticilere karşı gereksinim durumunda bunları baskı ve korkutma ya da görevden el çektirmeye zorlama amacıyla kullanmak,
- Gereksinim durumunda *karma savaş* (hybrid war) stratejisi için görev yapılan ülkenin toplumsal fay hatlarını harekete geçirebilecek, iç ayaklanma ya da iç savaş çıkarabilecek şekilde farklı inanç, kültür ve etnik unsurların içine sızmak,

- Gereksinim durumunda Merkezin yönergesi doğrultusunda görev yapılan ülkenin ordusu içerisinde var olan çâşıtlık yapılanmasını ya da ilişki ağını harekete geçirerek askeri darbe gerçekleştirmek,
- Görev yapılan ülke kamuoyunu kendi dış politika hedefleri lehine oluşturmak amacıyla *etki çâşıtlığı ağı* kurmak ve işlevsel tutmak,
- Görev yapılan ülkede faaliyet gösteren diğer ülke diplomatik ajanlarını mimlemek, devşirilmeye uygun adayları belirlemek ve devşirilmesi için Merkez ile eşgüdüm halinde kurgulama yapmak.

Çalışma konseptinin ana hatlarından yasadışılığı ve tehlike boyutu daha iyi anlaşılan örtülü diplomatik istihbaratın yürütülmesi sürecine başından sona egemen olan/olması gereken gizliliklidir. Bu durum, diplomatik misyonda görev yapan diğer diplomatik personelden farklı bir çalışma ve iletişim sistemini zorunlu kılar. Örtülü diplomatik istihbarat kapsamında yurtdışı misyona gönderilen ve karşı ülkenin güvenlik kurumlarına açık mesleği bildirilmeyen bir istihbaratçıya, aynı kendi ülkesinin bir diplomat atamasında olduğu gibi süreç işletilir. Bu istihbaratçıya yaşına ve özel görevine uygun olarak bir diplomatik sıfat verilerek diplomatik pasaportuna işlenir. Bu diplomatik sıfat Ataşe, 3. Kâtip, 2. Kâtip, Başkatip, Müsteşar, Ticaret Müşaviri, Eğitim Müşaviri, Kültür Müşaviri, Basın Müşaviri, Din Müşaviri, Deniz Ataşesi, Hava Ataşesi, Kara Ataşesi ya da diğer uygun görülen bir kadro/görevli adı olabilir. Burada belirtmek gerekir ki örtülü diplomatik istihbarat görevi çerçevesinde yurtdışına gönderilen bir dış askeri istihbarat görevlisi için kesin olarak diplomatik misyonda yerleşik deniz, hava ve kara ataşeliği kadrolarından birisinin seçileceği düşünülmemelidir. Örneğin verilen göreve uygun olması durumunda dış askeri istihbarat görevlisi, diplomatik misyonlarda yerleşik sivil müşavirlik kadrolarından birisine atanabilir ki özellikle Rus askeri istihbaratı GRU'nun uygulamada buna başvurduğu bilinmektedir. Son olarak, çalışma sürecinde çıkabilecek en ufak aksaklık ya da açığa çıkma, sahada diplomatik kisve altında görev yapan istihbaratçının bilgi kaynağının kişisel ve ailevi güvenliğinin tehlikeye girmesinin yanısıra resmi temsil nedeniyle devletlerarası ilişkilerin zararına ve giderilmesi güç istihbarat yitimine yol açabilir. Bu nedenle istihbarat teşkilatları, dış istihbarat faaliyetleri kapsamında diplomatik istihbaratın dışında, o ülkede yerleşik diplomatik temsilcilikle doğrudan bağı olmayan, sivil görünümlü gerçek ve tüzel kişilikler aracılığıyla da çâşıtlık faaliyetleri yürütürler. Buna Rus istihbarat literatüründe “yasadışı ikamet” anlamında “nelegalnaya rezidentura” (незаконная резидентура) denir.

DİPLOMATİK İSTİHBARAT KONSEPTİNİN KAPSAMA ALANI

	SIYASİ İSTİHBARAT	EKONOMİK İSTİHBARAT	SOSYAL İSTİHBARAT	İLMI VE TEKNİK İSTİHBARAT	ASKERİ İSTİHBARAT	NUFUZ İSTİHBARATI	OZEL İSTİHBARAT
MESLEKİ DİPLOMATİK İSTİHBARAT	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
DIŞ SIVİL İSTİHBARAT	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
DIŞ ASKERİ İSTİHBARAT	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ZAYIF	ORTA	GUÇLU
-------	------	-------

4. Diplomatik İstihbaratta Başarı Etmenleri

Bu çalışmada kavramsal, kuramsal ve uygulamal boyutuna ilişkin genel bilgi sunulan diplomatik istihbaratın, hiç kuşkusuz, başarısına etki eden bir dizi önemli etmen olup, bunları şu alt başlıklar halinde özetlemenin faydası vardır.

Ülke Gelişmişlik Düzeyi ve İmgesi: Diplomatik istihbaratın etki alanı, çıkarları için hizmet verilen ülkenin gelişmişlik düzeyi, uluslararası imgesi, saygınlığı ve gücüyle doğrudan etkilidir. Bireysel hak ve özgürlüklere dayalı ulusal kalkınma biçimini sağlamış ve sosyo-ekonomik gönenç düzeyini yakalamış saygın bir ülke adına yürütülen diplomatik istihbarat faaliyetinin etki alanı doğrudan daha yaygın olur. Çünkü günümüzde diplomatik istihbaratın temeli, uygulam bilim alanında ortaya çıkan ufuk ötesi yeniliklerin uluslararası iletişim ve ulaşım da yol açtığı değişikliklere karşın, hala insan unsuruna dayanmaktadır ve “gizil bilgi kaynaklarının” bulunup *istihbarat ağına* eklenmesi sürecinde bu etmen büyük rol oynamaktadır. Siyasal, sosyal, ekonomik ve güvenlik alanındaki iç sorunlarını çözmemiş, toplumsal barış ve dayanışmasını yeterince sağlayamamış bir ülkenin dış istihbarat faaliyetlerine gereğince yönelebilmesi ve başarılı olmasının umulması akılcıl bir beklenti değildir.

Yönetsel Erk ve Kurumsal Yapılanma: Diplomatik istihbarat faaliyetinin başarıyla yürütülmesi ve sonuçlarının gereğince değerlendirilmesi için o devletin istihbarat kurumlarının, dışişleri bakanlığının ve devlet başkanlığının başında bulunan

yöneticilerinin devlet yönetim birikimine, istihbarat kavrayışına ve stratejik düşünme yetisine sahip kişilerden oluşması önemlidir. Aynı şekilde mesleki ve örtülü yönü nedeniyle diplomatik istihbaratın başarısını etkileyen bir diğer etmen o devletin ilgili kurumlarının konsept ve yapılanmasının, profesyonel uyum ve geçişkenlik sağlayan, bütünüyle liyakate dayalı ve parasal kazanç itibarıyla doyum veren bir kurumsal altyapı ve işleyişinin olmasıdır. Bu kurumsal yapılanma, birikim ve deneyim sahibi saygın yöneticiler tarafından gerçekçi hedeflere dayalı olarak hazırlanacak ulusal kalkınma strateji belgesi, dış politika konsepti ve ulusal güvenlik konsepti gibi geleceğe dönük “yol haritalarına” göre uyarlanmalı ve yeniliklere açık olacak şekilde yönetilmelidir. Ayrıca iç ve dış görevlendirmelerde uzmanlık esas alınmalı ve dış atamalarda, Kuzey Amerika, Güney Amerika, Batı Avrupa, Doğu Avrupa, Kuzey Afrika, Ortadoğu, Kafkasya ve Orta Asya gibi bölgelendirmeye gidilerek insan kaynağının deneyim ve birikiminde stratejik süreklilik sağlanmalıdır.

Yetişmiş İnsan Kaynağı ve Takım Ruhu: Diplomatik istihbarat faaliyetini yerine getiren gerek diplomatik kariyer memurlarının, gerekse sivil/askeri istihbarat personelinin hepsinden önce görev yapılan ülkenin/bölgenin uzmanı olması beklenmelidir. Kendi ulusal tarihi, yazını, dili ve toplumsal yapısına farkındalığı yüksek olması beklenen **diplomatik ajanın**, kaçınılmaz olarak görev yapacağı ülkenin tarihini, yazını, dilini, coğrafyasını, toplumsal ve siyasal yapısını/kodlarını iyi bilen bir uzman olması gerekir. Buradaki temel mesleksi fark, mesleki diplomatik istihbaratı yürüten personelin/kariyer diplomatının istihbarat kavrayışına, disiplinler arası ve analitik düşünme yetisine ve karşı casusluk temel eğitimine sahip olması gereksinimken, örtülü diplomatik istihbarat faaliyetini yürüten personelin diplomasi kavrayışına, terimlerine ve uygulamasına hâkim, uluslararası ilişkiler ve dış politika bilgisine sahip, profesyonel ajanlık eğitimi almış olması önemlidir. Nitekim diplomatik istihbaratın temelini insan unsuruna dayandığını iyi bilen saygın devletlerin diplomasi ve istihbarat alanında özel eğitim veren okullarının varlığı rastlantı değildir. Yine, diplomatik istihbarat faaliyeti yürüten kurumların merkez ve yurtdışı birimlerinde yönetici konumunda çalışan yetkililerin de böylesine stratejik bir sorumluluğun gereğince yerine getirilmesinde kilit rollerinin olduğunun vurgulanması gerekir. Özellikle diplomatik misyon şefi konumundaki bir büyükelçi / daimî temsilci / başkonsolosun sadece mesleksi bilgi ve birikimi değil, aynı zamanda kişisel düzeyde özgüvenli, soğukkanlı, olgun ve kompleksiz biri olmasının takım ruhu gerektiren anavatandan uzaktaki bu önemli işin uygulanışı ve başarısında yadsınamaz olumlu etkisi vardır.

Fiziksel, Teknik ve Mali İmkanlar: Diplomatik istihbaratın “kalesi” sayılan diplomatik misyonların fiziksel ve teknik imkanlarının çağın gereksinimlerine elverişli olması bir diğer başarı etmenidir. Diplomatik misyonun binasının mimarisinden inşasına güvenlikçi bakış açısıyla tasarlanması, yapılması ve korunması, bulunulan ülkenin karşı çâşitlik teşkilatının ortam dinleme, binaya sızarak gizli yazışma şifrelerini çözme, gizli belgeleri ele geçirme gibi olağan ve süreklilik arzeden girişimlerine karşı baştan önlem alınması demektir. Hem diplomatik misyonda, hem de örtülü diplomatik istihbarat faaliyetleri kapsamında gizli iletişim ve diğer çâşitlik amaçlarla kullanılan özel teknik araç-gereçlerin

yüksek güvenilirlikli ve korunaklı ulusal üretim ürünlerinden karşılanması da göz ardı edilmeyecek bir gereksinimdir. Son olarak, etkin bir diplomatik istihbarat faaliyeti için, görevli diplomatik misyonun olağan giderlerini karşılayan açık bütçenin dışında, Merkez açısından buranın taşıdığı önem ölçüsünde örtülü ödeneğe dayalı yıllık bir bütçenin de verilmesi özel görevlerin/operasyonların giderlerinin karşılanmasına ve saklanmasına olanak tanır.

Sonuç

21. yüzyılda uluslararası iletişim, ulaşım ve güvenlik alanında yaşanan uygulamı bilim alanındaki yenilikler, kökeni binlerce yıl öncesine uzanan diplomatik istihbaratın temel paradigmasını değiştirmese de kuramsal ve uygulamalı dönüşüme girmesini gerekli kılmıştır. Örneğin internet öncesi dönemde diplomatik istihbaratın başlıca işlerinden biri görev yapılan ülkenin basın haberlerinin çevrilerek Merkeze gönderilmesi iken, günümüzde Merkezde yabancı dil bilgisi olan birkaç personel ile bu gereksinimi gidermek ve diplomatik misyona bunların Merkez tarafından gönderilerek diplomatların mesaisinin küçümsenmeyecek bir dilimini alıkoyan bu işten kurtulmalarını sağlamak mümkündür. Bu durum, diplomatların bina içerisinde zaman geçirmeleri yerine Merkezdten üstesinden gelinemeyecek işlere yönelmelerine ve sahada olmanın gerekliliklerini daha iyi yerine getirebilmelerini öncelikleştirmiştir. Öte yandan teknik araç-gereçlerin “akıllılaşması”, örtülü diplomatik istihbarat faaliyeti yürüten istihbaratçıların görev yapılan ülkenin karşı çayıtlık teşkilatı tarafından daha rahat izlenmesi ve açığa çıkarılmasını kolaylaştırmıştır. Bu da çayıtlık yöntemlerinde değişimlere gidilmesini zorunlu kılan olumsuz bir gelişme olmuştur. Diplomatik istihbaratın işleyişine etki eden bu olumlu ve olumsuz iki gelişme bile başlı başına, mesleğin çağa uygun şekilde yenilenmesini ve işlemezlilik anlayışını içselleştirmiş ve “homo memurus” yakıştırmasıyla yerilen sıradan memurluğun çok ötesinde, proaktif saha çalışmasını dikte edişine örnektir. Böylesine etkin ve profesyonel bir anlayışla yürütölmesi gereken diplomatik istihbarat, bir devletin varoluşsal çıkarlarının korunması ve sağlanması açısından son derece hayati bir role sahiptir. Bu faaliyetlerin yürütölmesi ve başarısı, kuşkusuz, her devletin sahip olduğu yöneticilerin birikimsel yeterliliğine, merkezi ve yurtdışı kurumsal yapılanmasına, kurumlar arası uyumluluğa, yetişmiş insan kaynağına ve verimlilik odaklı profesyonel çalışma düzeyine bağlı olarak değişkenlik gösterir. Öyle ya da böyle, çok değişkenli ve bilinmeyenli bir denkleme dönüşmüş olan günümüz uluslararası ilişkilerinde bir yandan bölgesel ve küresel düzeyli jeopolitik sınamaların zamanlıca öngöröllebilmesi ve önlenbilmesi, diğer yandan yeni fırsatların fark edilip değerlendirilmesi sürecinde diplomatik istihbaratın oynadığı kilit rol ortadadır ve stratejik akılla yönetilen her ülkenin bunu önemsemesi çıkarlarıdır.

FAYDALI OLABİLECEK BAZI KAYNAKLAR

Türkçe

- Kissinger, Henry, (2008), **Diplomasi**, İstanbul: Kültür Yayınları, 7. Baskı.
Temur, Ferit (2014), *20. Asrın Casusluk Şebekesi: Cambridge Beşlisi*, Ankara: Hitabevi Yayınları
Wilson, John Hughes, (2008), *Kukla Ustaları*, İstanbul: Can Yayınları.
Wright, Peter, (1987), *Casus Avcısı*, İstanbul: Kelebek Yayınları.

İngilizce

- Kalugin, Oleg, (2009), **Spymaster: My Thirty-Two Years in Intelligence and Espionage Against the West**, New York: Basic Book.
Laqueur, Walter, (1995), **The Uses and Limits of Intelligence**, New Jersey: Transaction Publishers.
Rusbridger, James, (1991), *The Intelligence Game: The Illusions and Delusions Of International Espionage*, Londra: I. B. Tauris & Co Ltd.
Trahair, Richard, C. S., (2004), **Encyclopedia Of Cold War Espionage, Spies, And Secret Operations**, California: Greenwood Publishing Group.
West, Nigel, (2009), **The A to Z of Sexspionage**, Maryland: Scarecrow Press.

Rusça

- Andrew, Christopher ve Gordievsky, Oleg (1992), *KGB: İstoriya Vneşnepolitičeskih Operatsiy ot Lenina do Gorbaçeva*, Moskova: Nota Bene.
Modin, Yuriy, (1997), *Sudbi Razvedčikov: Moi Kembrijskie Druzya*, Moskova: Olma Press.
Primakov, Yevgeniy, (1997), *Očerki İstorii Rossiyskoy Vneşney Razvedki*, Moskova: Mejdunarodnie Otnoşeniya, Cilt: 1, 2, 3, 4.
Simbirtsev, İgor, (2008), *Spetsslujbi Pervih Let SSSR 1923–1939*, Moskova: Tsentrpoligraf.
Sizenko, Andrey Grigoreviç, (2010), “Spetsslujbi Rossii i SSSR”, Populyarnaya Entsiklopediya, Rostov: Vladis.
Şvarev, Nikolay, (2008), *Nelegalı Vneşney Razvedki*, Moskova: Zvonmitsa – MG.
Zigunenko, S. N., (2007) *Razvedçiki i Şpioni*, Moskova: AST Astrel.

Websiteler

- Central Institute for Intelligence and Special Operations (MOSSAD):
<https://www.mossad.gov.il/eng/Pages/default.aspx>

Central Intelligence Agency (CIA): <https://www.cia.gov/index.html>

Defense Intelligence Agency (DIA): <https://www.dia.mil/>

Secret Intelligence Service (SIS): <https://www.sis.gov.uk/index.html>

Securty Service (MI5): <https://www.mi5.gov.uk/>

The Military Intelligence Directorate Of The Israel Defense Forces (AMAN): <https://www.idf.il/en/minisites/military-intelligence-directorate/>

Главное управление Генерального штаба Вооруженных Сил Российской Федерации (ГРУ): https://structure.mil.ru/structure/ministry_of_defence/details.htm?id=9711@egOrganization

Служба внешней разведки Российской Федерации (СВР): <http://svr.gov.ru/>

Ferit TEMUR

Rusya ve Avrasya Siyasi Analisti olan Ferit Temur, bugüne kadar ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli kurum ve kuruluşlarda “Rusya-Avrasya” birimlerinde çalışmıştır. Lisans eğitimini Gazi Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı, yüksek lisansını da Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü’nde tamamlayan yazar, doktora çalışmasına Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığı’na bağlı Diplomasi Akademisi’nde Uluslararası İlişkiler Bölümü’nde devam etmektedir. Türkçe, Rusça, İngilizce ve Gürcüce gibi farklı dillerde yayımlanan 75’i aşkın analiz, makale, rapor ve mülakat çalışması bulunan yazarın “20. Asrın Casusluk Şebekesi: Cambridge Beşlisi (2014)” ve “Yükselen Asya’da Şangay İşbirliği Örgütü: Dünü, Bugünü ve Yarını (2015)” isimli iki kitabı vardır. Yazarın uzmanlık alanları Türk Dış Politikası; Rus Dış ve Enerji Politikası, Rus Devlet ve Etnik Yapısı; Kafkasya ve Orta Asya Ülkelerinin Siyasi Yapıları, Güvenlik, Dış ve Enerji Politikaları; Avrasya’da Ulusüstü Örgütler; İstihbarat Teorisi ve Diplomatik İstihbarat’tır.